

3. Беляева А. С. Обучение иноязычному профессиональному общению на межпредметной основе / А. С. Беляева // Обучение иностранным языкам в вузах неязыковых специальностей. – М. : МГЛУ, 1991. – Вып. 386. – С. 67–74.
4. Гузенко О. А. Формування мотивації в умовах особистісно-орієнтованої освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Гузенко Олена Анатоліївна. – Луцьк, 2002. – 210 с.
5. Жалдак М. И. Система подготовки учителя к использованию информационной технологии в учебном процессе : автореф. дисс. на соискание уч. степени доктора пед. наук : спец. 13.00.02 / М. И. Жалдак. – М., 1989. – 48 с.
6. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії : навч. посіб. [для вчит., аспір., студ. середн та вищих навч. закл.] / Зязюн І. А., Сагач Г. М. – К. : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
7. Кузнецова А. А. Изучение иностранных языков в неязыковом вузе : учеб. пособ. / А. А. Кузнецова. – Казань, 1979. – 112 с.
8. Медников В. В. Подготовка экономистов в высшей школе за рубежом / В. В. Медников. – СПб. : Изд-во СПб УЭФ, 1992. – 151 с.
9. Мороз О. Г. Перші кроки до майстерності / Мороз О. Г., Омеляненко В. Л. – К., 1992. – С. 44–52.
10. Образцова Л. Ю. Формирование профессиональной направленности при обучении иностранным языкам / Л. Ю. Образцова // Методика преподавания иностранных языков в вузе. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1978. – Вып. 1. – С. 61–63.

Анотація

Л.Л.Петлеванная

Иновационная деятельность преподавателя иностранного языка как одно из педагогических условий профессиональной адаптации будущих экономистов

В статье проанализирована иновационная деятельность преподавателя иностранного языка в формировании профессиональной адаптации будущих экономистов и определены педагогические подходы в процессе работы со студентами.

Ключевые слова: коммуникативные качества, дипломатические навыки, интерес к аспектам бизнеса, профессиональная адаптация, мотивация студентов, подход, деятельностный, практический, личностно-ориентированный.

Summary

L.L.Petliovana

Innovative Activity of a Foreign Language Teacher as one of the Pedagogical Conditions of the Future Economists' Professional Adaptation

This article covers the analysis of the innovative activity of a foreign language teacher in the formation of the future economists' professional adaptation. The author defines the pedagogical approaches in the process of his work with the students.

Key words: communicative qualities, diplomatic skills, interest to business aspects, professional adaptation, motivation of students, approach, functional, practical, oriented toward person/

Дата надходження статті:

„12” січня 2011 р.

УДК 378.14(045)

С.С.ПЕТРОВСЬКИЙ,
кандидат педагогічних наук
(м.Хмельницький)

Проектна діяльність в історії педагогічної теорії та практики

У статті здійснено історико-педагогічний аналіз виникнення та розвитку проектної діяльності в історії людства. Показано можливості використання методу проектів на сучасному етапі розвитку педагогічної теорії та практики.

Ключові слова: метод проектів, історія виникнення методу проектів, проектна діяльність, сучасне застосування методу проектів.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасний стан розвитку українського суспільства вимагає пріоритетного вирішення проблем, які пов'язані з входженням у світовий простір відповідно до економічних, правових, матеріально-технічних і культурологічних умов, які в ньому існують. Це ставить перед освітою завдання формування соціально орієнтованої системи домінуючих напрямів активного включення молоді в процес розвитку загальноосвітньої культури, науки, виробничих відносин, створення засад для становлення відкритого інформаційного суспільства в Україні.

Отже, суспільство інформаційних технологій, або як його називають постіндустріальне суспільство на відміну від індустріального суспільства кінця ХІХ – середини ХХ століття, вимагає, щоб його громадяни були здатні самостійно, активно діяти, приймати рішення, гнучко адаптуватися до умов життя, що змінюються. Таке веління часу не тільки для нашої української школи, але і практично для будь-якого розвиненого суспільства.

Серед різноманітних напрямків нових педагогічних технологій найбільш адекватним поставленим цілям, на наш погляд є: навчання в співробітництві, метод проектів, індивідуальний і диференційований підхід до навчання.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Ретроспективний аналіз науково-педагогічних наукових праць дозволяє простежити виникнення й розвиток методу проектів, його гуманістичні та гносеологічні витоки й розвиток ідей особистісної педагогіки. Окрім того, як зазначають Є.В.Бондаревська і М.К.Карпова: „Культура минулого не незмінна величина, або якісно незмінна сутність. Час створює нові „кути зору”, постійно дозволяє по новому глянути на старе, відкрити в ньому щось раніше непомічене; чим вище й значніше ідеї сучасності, тим більше ми здатні побачити й зрозуміти непомічені раніше цінності в минулому” [1, с.81]. Отже, для розуміння сутності проектної діяльності як складової продуктивної діяльності людини, варто проаналізувати історію її розвитку.

У праці „Загальні настанови” В.Ратке (1571–1635 рр.) спроектував й дослідив сутність навчально-виховного процесу. Новими для педагогічної теорії в працях В.Ратке були два положення: перше полягало у виділенні істотності й значимості педагогічних знань для формування особистості людини, для її душевного здоров'я, для правильного розуміння нею навколишньої дійсності; друге стосувалось прогнозування прогресивних методів пізнання й способів мислення як критеріїв, здатних забезпечити науковість і практичну дієвість педагогіки. Ще більш значним досягненням вченого є проектування педагогічної системи, єдиної для всіх навчальних дисциплін [2].

Видатний педагог Я.А.Коменський (1592–1670 р.) займає особливе місце як геніальний представник проектування освіти й виховання особистості. Ним було створено проект загальної освіти й виховання, „завдяки самоосвіті й участі в поліпшенні людських справ” [3].

Відомий французький філософ Ж.-Ж.Руссо (1712-1778 рр.) спроектував дитячу педагогіку й підкреслив необхідність тонких спостережень педагога за поведінкою дитини, виявлення численних парадоксів, що відображають його відношення до виховної практики [3]. Саме тут проглядається „проект”, який зв'язує діяльність учня з його потребами й природними життєвими ситуаціями.

Один із фундаторів науки про навчання, Ф.-В.А.Дістервег (1790-1866 рр.) уважав, що вчитель повинен піклуватися „не про безкінечне пристосування до майбутніх суто життєвих потреб” вихованця, а створювати „такий спосіб навчання, при якому учневі не дається нічого, що не мало б значення для просвітління голови, виникнення добрих почуттів, зміцнення сили волі. Все, чому він навчається, повинно мати безпосереднє відношення або до людського розуму, або до людського життя” [3]. Таким чином вже А. Д. Дістервегом визначено необхідність активної навчальної діяльності суб'єкта навчання та керування цим процесом з боку вчителя.

Формулювання цілей статті... У статті розглядається проектна діяльність в історії педагогічної теорії та практики.

Виклад основного матеріалу... Термін „проект” уперше використав у 1908 р. завідувач відділу виховання сільськогосподарських шкіл США Д.Снедзен, назвавши так сукупність завдань для виконання вдома, які діти фермерів через нерегулярне відвідування школи отримували від учителів, „домашнім проектом” [4]. У 1911 р. Бюро виховання США узаконило цей термін. Вважається, що метод проектів у його сучасному вигляді був розроблений американським філософом і педагогом Дж.Дьюї.

Теоретичною основою методу проектів (далі – МП) стали педагогічні концепції, в яких велике значення надавалося навчання через діяльність. У.Х.Кілпатрік охарактеризував метод проектів як *метод планування доцільної діяльності у зв'язку з розв'язанням якого-небудь навчального завдання у реальних життєвих ситуаціях* [4], як діяльність, „виконану від усього серця”, з високим ступенем самостійності дітей, об'єднаних спільними інтересами [4]. Дж.Дьюї пропонував навчання на активній основі, через цілеспрямовану діяльність учня. Тому надзвичайно важливою була зацікавленість дітей у здобуванні знань, які можуть і повинні знадобитися їм у житті. Для цього необхідно поставити проблему, узятую з реального життя, знайому й значиму для дитини, для розв'язання якої йому необхідно використати наявні знання та нові, які ще треба отримати. Учитель може вказати джерела інформації або просто підказати шлях, по якому йому рухатись. У результаті учні, кожен самостійно й усі разом, повинні вирішити проблему, застосовуючи необхідні знання, часом з різних областей, і одержати реальний і відчутний результат. Розв'язання проблеми, таким чином, набуває ознак проектної діяльності. Свого часу метод проектів став сенсацією в американському педагогічному світі, ним зацікавилися американські педагогічні журнали, що присвятили йому цілий ряд статей, у тому числі й критичних [5].

У.Х.Кілпатрік вважав, що діти повинні не тільки досліджувати й самостійно експериментувати, але й самостійно ставити для себе експериментаторські завдання: „...нехай вони вигадують і будують „проекти”, нехай самостійно домагаються їх реалізації”. При цьому роль педагога видозмінюється: він уже не „інструктор-радник”, він – „інструктор-організатор”, роль якого зводиться до розподілу, організації матеріалу; що ж стосується самої ініціативи, самих дослідницьких завдань, то вони

повинні виходити не зверху, а знизу, тобто від учня. Під поняття проекту, за твердженням автора, підходить різна діяльність, необхідно тільки, щоб вона спрямовувалась ясно поставленою метою й підтримувалася прагненням до її здійснення. У.Х.Кілпатрік вважав, що: „навчити не засвоювати й не запам'ятовувати ... певні факти й правила, а діяти; тренувати дитину в умінні ставити собі завдання, виконувати, доводити до кінця намічені проекти, – от головне завдання школи” [5].

Разом з тим, Дж.Дьюї вважав, що не варто вибудовувати всю освіту навколо проектного методу, тому що проект є відносно короткочасним, непостійний, часто випадковим і тривіальним, чого явно не досить для повноцінної освіти. Знання, що учні одержують у процесі проектної діяльності, відрізняються, на думку дослідника, технічністю, навчання дає недостатньо теоретичної складової знань, тому Дж.Дьюї рекомендував використовувати МП у поєднанні з іншими методами [6].

Опитування вчителів у США 30-х років ХХ сторіччя вказували як на переваги, так і на недоліки методу проектів. З одного боку, використання цього методу ставить під сумнів можливість досягнення запрограмованих результатів навчання, адже ні в один проект неможливо вкласти всі необхідні знання. З іншого боку, були очевидні переваги цієї системи: висока мотивація, ентузіазм і зацікавленість дітей, зв'язок отриманих знань із реальним життям, виявлення лідерів, розвиток кооперації й наукової допитливості, самоконтроль, краща закріпленість знань, свідомо дисциплінованість групи й тощо. Майже всі вчителі, опитані в США, відзначали, що метод проектів руйнує шкільну рутину. Педагоги, що використовували цей метод, в основній масі були спрямовані на його подальше застосування.

Класно-групова система, таким чином, була своєрідним переходом до проектного лабораторного методу (за принципом Дальтон-плану). При цій системі й самі класи були перероблені в лабораторії з окремих предметів.

У лабораторному методі вже можна виявити ознаки особистісно-орієнтованого навчання з використанням методу проектів: по-перше, даний метод привчав школяра працювати за планом, самому враховувати особливості своєї роботи; по-друге, робота набувала яскраво вираженого дослідницького характеру і була спрямована на розвиток учня, самостійності, самоорганізації, відповідальності; по-третє, істотно змінилася роль учителя: він перейняв на себе функції не просто джерела знань, а інструктора-фахівця, до якого учень міг звернутися за порадою й допомогою. Лабораторний метод, на нашу думку, був прообразом поєднання методу проектів і традиційної, класно-урочної форми навчання [7].

У 60-і роки ХХ століття метод проектів пережив своє друге народження на Заході. „Усе, що я пізнаю, я знаю, для чого це мені треба й де і як я можу ці знання застосувати” – от основна теза сучасного розуміння методу проектів, що і об'єднує багато освітніх систем, що прагнуть знайти оптимальне співвідношення між академічними знаннями й прагматичними вміннями [7, с.66].

На сьогоднішні можна виділити три основних напрями модифікації теоретичних підходів до методу проектів:

- а) розуміння необхідності реалізації методу проектів на основі традиційної освіти, про що говорив ще Дж.Дьюї;
- б) усвідомлення необхідності планування вчителем проектної діяльності учнів (це стосується тем проектів, місця в змісті навчального предмету, методів дослідження й ін.);
- в) допущення можливості вивчення дітьми не тільки реальних життєвих проблем, але й проблем, що мають вигадане, згенероване походження.

У.Кілпатрік відзначав, що методів навчання може бути безліч. Щоб уникнути непорозуміння, він уважав за доцільне зовсім не називати метод проектів методом, це ж саме пропонували деякі американські педагоги [5]. З цим твердженням можна погодитись, оскільки поняття „метод проектів” включає певні *організаційні форми навчання, специфічне структурування змісту* навчання тощо.

Сучасний навчально-виховний процес набуває ознак освітньої технології у розумінні обов'язковості досягнення цілей навчання [8]. Завдяки явно виокремленому етапу цілепокладання і обов'язковості перевірки досягнення мети проекту [9], його застосування досить органічно вписується у сучасні освітні технології. Технології навчання на проектній основі можна класифікувати, використовуючи підходи Є.В.Бондаревської [10] та Є.С.Полат [7]:

- за предметною галуззю: гуманітарні, технічні й ін.;
- за видом діяльнісного середовища: комп'ютерні, імітаційні, діяльнісно-проектні, технічні та ін.;
- на основі проблемного навчання;
- на основі індивідуальної й групової проектної діяльності учнів;
- на переконструюванні змісту проектної діяльності: великоблочна система навчання проектуванню, інтегроване навчання проектуванню, навчання на основі опорних сигналів і конспектів з проектування, навчання на основі випереджальної проектної діяльності тощо;
- на основі новітніх інформаційних технологій: електронні мультимедійні банки та бази даних, навчальні, контролюючі програми й ін.

Самостійний творчий пошук є невід'ємною складовою проектною діяльністю суб'єкта навчання, результатом якої є не тільки розширення світогляду учнів, але й новий рівень співробітництва й співтворчості, оволодіння первинними навичками дослідницької роботи [7].

Діяльність учня у навчальному проекті наближається до науково-дослідної, оскільки має всі її необхідні атрибути – аналіз даних, фактів; формулювання гіпотез, їх критичний аналіз, результатом якого є прийняття за робочу однієї; планування діяльності по перевірці цієї гіпотези; виконання запланованих дій з наступним аналізом результатів; перевірка справедливості гіпотези, її прийняття або відхилення. Іншими словами, виконуючи навчальний проект, учні рухаються від теорії до практики і від практики до теорії, поєднуючи академічні знання з прагматичними, з дотриманням відповідного балансу на кожному етапі навчання. Варто відзначити, що з часом ідея методу проектів зазнала еволюції – метод проектів стає інтегрованим компонентом сучасного навчально-виховного процесу. Основне призначення МП залишається попереднім – стимулювати інтерес учнів до оволодіння певною сумою знань через діяльність, метою якої є вирішення однієї або цілої низки проблем і вправління у практичному застосуванні отриманих знань.

Проблема інтегрування МП у навчальний процес за умов його класно-урочної організаційної форми є не простою, оскільки МП за своєю суттю, як було показано вище, має ознаки організаційної форми. Разом з тим, поєднання МП і класно-урочної організаційної форми навчання уможливує ефективне застосування методів і засобів подання навчального матеріалу, розроблених для використання у процесі роботи з досить великими групами учнів.

Однією з відомих форм застосування методу проектів, легко доступною для реалізації за умов класно-урочної організаційної форми навчання, є *курсове проектування*. Курсове проектування – це застосування методу проектів у формі виконання навчального проекту з метою завершення курсу навчання з предметів, які пов'язані зі спеціалізацією, профілем навчання. Курсовий проект розробляється протягом певного періоду навчального року згідно навчального плану та передбачає виконання учнями самостійної творчої роботи. В процесі виконання актуалізуються знання, отримані за весь період вивчення курсу, закріплюються, відпрацьовуються практичні вміння й навички роботи майбутнього фахівця. Методика курсового проектування передбачає виконання учнями завдання, яке формулюється у проблемній області та пов'язується з формалізацією та наступним виконанням з використанням ПК. Таке завдання, як правило, вимагає певного часу для виконання та системного підходу при плануванні діяльності.

Висновки... Таким чином, узагальнюючи результати проведеного ретроспективного аналізу виникнення та розвитку методу проектів, можна дійти висновку, що його застосування в навчально-виховному процесі має своїм наслідком підвищення мотивації навчання, покращення практичної значущості його результатів, формування в учнів здатностей до самостійного пошуку знань, планування власної діяльності та діяльності групи.

Список використаних джерел та літератури:

1. Бондаревская Е. В. Педагогическая культура как общественная и личная ценность / Е. В. Бондаревская // Педагогика. – 1999. – № 3. – С. 37–43.
2. Хофман Ф. Мудрость воспитания. Педагогия, педагогика : (Очерки развития педагогической теории) / Ф. Хофман ; [пер. с нем.]. – М. : Педагогика, 1979. – 160 с.
3. Розин В. М. Философия и методология: традиция и современность / В. М. Розин // Вопросы философии. – 1996. – № 11. – С. 57–101.
4. Киримиво Ю. В. Метод проектов как средство профессиональной подготовки студентов туристического вуза : (на примере курса „Основы экскурсионной деятельности“) / Ю. В. Киримиво. – М., 2001. – 116 с.
5. Трояновский И. Метод проектов / И. Трояновский // Вестн. просвещения. – 1924. – № 11. – 14 с.
6. История и философия проекта “Гражданин” [Электронный ресурс] / под. ред. Антохова Ю. – Режим доступа до журн. : <http://www.ug.ru/civicnet/project.htm?prj004>.
7. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие / Под ред. Е. С. Полат. – М. : Изд. центр „Академия”, 2000. – 272с.
8. Підласий І. П. Практична педагогіка або три технології / І. П. Підласий. – К. : Слово, 2006. – 616 с.
9. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студентов пед. вузов и системы повышения квалификации пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева ; под ред. Е. С. Полат. – [изд. 2-е, стереотип.]. – М. : Академия, 2006. – 272 с.
10. Бондаревская Е. В. В защиту „живой” методологии / Е. В. Бондаревская // Педагогика. – 1998. – № 2. – С. 102–105.

Аннотация

С.С.Петровский

Проектная деятельность в истории педагогической теории и практики

В статье осуществлен историко-педагогический анализ возникновения и развития проектной деятельности в истории человечества. Показаны возможности использования метода проектов на современном этапе развития педагогической теории и практики.

Ключевые слова: метод проектов, история возникновения метода проектов, проектная деятельность, современное применение метода проектов.

Summary
S.S.Petrovs'kyi

Project Activities in the History of Educational Theory and Practice

The article carried the historical and pedagogical analysis of the emergence and development of project activities in the history of mankind. The possibilities of using the project at the present stage of development of educational theory and practice.

Keywords: project history of the project method, the project activity, the current method of application projects.

Дата надходження статті:

„4” квітня 2011 р.

УДК 378.011.3.051:687.01(045)

І.В.ПРОДАН,
аспірантка
(м.Луганськ)

Розробка системи формування професійної культури майбутніх дизайнерів одягу засобами самостійної роботи у ВНЗ

В даній статті розглянуто можливість застосування у навчальному процесі ВНЗ педагогічної системи ефективного формування професійної культури майбутніх дизайнерів одягу в процесі самостійної роботи у контексті сучасного розвитку професійної освіти. Розроблена педагогічна система, спрямована не тільки на розвиток, навчання, виховання, освіти особистості, а також і на появу в неї новоутворень, заданих стратегічними і тактовними цілями освіти.

Ключові слова: педагогічна система, дизайнери одягу, самостійна робота, ВНЗ.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Аналіз стану проблеми формування професійної культури майбутніх дизайнерів одягу в процесі самостійної роботи показав, що дане питання є актуальним в сьогоденні. Питання формування професійної культури майбутніх дизайнерів одягу є складною психолого-педагогічною проблемою. Це зумовлюється тим, що сучасні зміни, які спостерігаються у суспільстві, завдають значного впливу на систему професійної освіти та потребують застосування педагогічних інновацій, що стануть відповіддю на ті виклики, які були зроблені суспільним перетворенням. Невідповідність існуючих розробок в системі підготовки студентів-дизайнерів, ставлять питання дослідження формування професійної культури майбутніх дизайнерів одягу в процесі самостійної роботи у контексті сучасного розвитку професійної освіти у вітчизняних ВНЗ.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Розробка у нашому дослідженні системи формування професійної культури майбутніх дизайнерів одягу в процесі самостійної роботи у ВНЗ спирається на ідеї сучасної педагогіки. До них ми відносимо ідею безперервної освіти, яка характеризує постійне удосконалення своєї професійної культури студентами-дизайнерами. Наукова організація процесу формування професійної культури майбутніх дизайнерів одягу припускає розробку системи цього процесу і її науково-теоретичне обґрунтування.

Підвищення ефективності професійної підготовки пов'язують з науковою організацією цього процесу С.Архангельський [2, с.67], В.Беспалько [3, с.61], Е.Зеер [6, с.65] з приведенням його в певну систему.

Розглядаючи поняття „педагогічна система”, ми спираємось на трактування, дане В.Беспалько: „Під педагогічною системою ми розуміємо певну сукупність засобів, методів та процесів, які необхідні для організованого, цілеспрямованого та спеціального впливу на формування особистості з заданими якостями” [2].

Педагогічна система – це взаємодія різних взаємопов'язаних структурних компонентів, які об'єднані однією освітньою метою розвитку індивідуальності та особистості. Педагогічна система традиційного освітнього процесу складається з наступних елементів: мета навчання; зміст навчання; ті хто навчається; ті хто навчають; методи, засоби і форми навчання.

Підсумовуючи думку В.Беспалько, ми вважаємо, що сутність педагогічної системи уявляється як її спрямованість на розвиток, навчання, виховання, освіти особистості, так і на появу в неї новоутворень, заданих стратегічними і тактовними цілями освіти.

Формулювання цілей статті... Отже, метою нашої статті є розробка педагогічної системи, яка буде ефективно сприяти формуванню професійної культури майбутніх дизайнерів одягу в процесі самостійної роботи у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу... Розробка системи формування професійної культури дизайнерів одягу у процесі самостійної роботи спирається на ідеї сучасної професійної педагогіки, яка